

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії **Лантух Ярослав Васильович**, 1983 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2005 році закінчив Національну юридичну академію імені Ярослава Мудрого за спеціальністю «Правознавство» та здобув кваліфікацію юриста, працює адвокатом Адвокатського об'єднання «Астрон» (м. Київ), виконав акредитовану освітньо-наукову програму «Право».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Державного податкового університету, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь, від «15» червня 2026 року № 741, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради –	Вікторії Миколаєць , доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри правничої лінгвістики Державного податкового університету
Рецензентів –	Людмили Самілик , кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету Ігоря Котовича , кандидата юридичних наук, доцента кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету
Офіційних опонентів –	Володимира Бобрика , доктора юридичних наук, професора, заступника директора з наукової роботи Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України Оксани Бортнік , кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри цивільного, трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ,

на засіданні «18» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» **Лантуху Ярославу Васильовичу** на підставі публічного захисту дисертації «**Захист суб'єктивних прав та законних інтересів учасників виконавчого провадження у порядку цивільного судочинства**» за спеціальністю 081 «Право».

Дисертацію виконано в Державному податковому університеті, Міністерства фінансів України, м. Ірпінь.

Науковий керівник доктор юридичних наук, професор **Чеховська Ірина Василівна**, професор кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, виконаного державною мовою, і є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, які відрізняються новизною в постановці і вирішенні теоретичних та практичних проблем захисту суб'єктивних прав та законних інтересів учасників виконавчого провадження у порядку цивільного судочинства, що має істотне значення для галузі знань 08 «Право». Зокрема, уперше здійснено періодизацію історичного розвитку інституту захисту прав і законних інтересів учасників виконавчого провадження; визначено та систематизовано принципи захисту прав, свобод і законних інтересів сторін виконавчого провадження в порядку цивільного судочинства, виділено загальні та спеціальні принципи; здійснено систематизацію процедур захисту прав учасників виконавчого провадження в порядку цивільного судочинства, виділено позовні й непозовні процедури.

За своїм змістом дисертація відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), Вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (із змінами) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами).

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статей у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України:

1. Лантух Я. В. Захист прав учасників виконавчого провадження: генеза та сучасність. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2024. № 2. С. 23–29. URL : <https://nvppp.in.ua/vip/2024/2/6.pdf>
2. Лантух Я. В. Система процедур захисту суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів учасників виконавчого провадження у порядку цивільного судочинства. *Право і суспільство*. 2024. № 3. С. 72–77. URL : https://pravoisusilstvo.org.ua/archive/2024/3_2024/14.pdf
3. Лантух Я. В. Міжнародні стандарти здійснення виконавчого провадження та захисту прав стягувача та боржника: проблематика визначення. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція»*. 2024. № 69. С. 90–93. URL : <https://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc69/21.pdf>

У дискусії взяли участь (голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні) та висловили зауваження:

Офіційний опонент – доктор юридичних наук, професор **Бобрик Володимир Іванович**, заступник директора з наукової роботи Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Формулювання назви підрозділу 1.1 дисертації – «Проблематика захисту суб'єктивних прав та законних інтересів учасників виконавчого провадження» важко визнати вдалим з огляду на таке. По-перше, термін «проблематика» є надто абстрактним і широким. Використання цього терміна надає назві підрозділу дескриптивного (описового) характеру. Така назва підрозділу не вказує на конкретний предмет наукового аналізу, який розкривається у вступному підрозділі (наприклад: стан наукової розробки теми, понятійно-категоріальний апарат чи методологія дослідження). По-друге, назва цього підрозділу частково дублює тему дисертації, адже вся дисертаційна праця присвячена дослідженню захисту прав учасників виконавчого провадження. Тим самим назва підрозділу 1.1 повторює замисел всієї роботи, що розмиває його самостійну науково-теоретичну цінність як першого елемента першого розділу. По-третє, така назва не відображає специфіку змісту підрозділу. Традиційно перший підрозділ першого (теоретико-методологічного) розділу покликаний закласти підґрунтя дослідження й в ньому описується доктринальна база, генеза відповідного інституту, визначення базових понять. Натомість слово «проблематика» охоплює абсолютно всі прикладні та теоретичні аспекти (проблеми), які висвітлюються у всьому тексті дисертації. З огляду на викладене, назві підрозділу 1.1 варто було б конкретизувати.

2. Дискусійним і таким, що потребує уточнення, є положення щодо періодизації історичного розвитку інституту захисту прав та законних інтересів учасників виконавчого провадження (пункт 1 наукової новизни і пункт 5 висновків). Запропонований здобувачем поділ на 4 історичних періоди викликає низку зауважень як із методологічного, так і з доктринального поглядів. Насамперед в цій періодизації відсутній єдиний науково обґрунтований критерій. Наукова періодизація в юридичній доктрині вимагає наявності чіткого та єдиного критерію поділу (наприклад: зміна моделі нормативно-правового регулювання, трансформація інституційного устрою органів виконання, еволюція процесуальної форми судового контролю тощо). Натомість здобувач у кожному з виділених періодів акцентує увагу на абсолютно різних і неспівмірних за своєю юридичною природою явищах: у I періоді – на інституті понять; у II – на появі адміністративного оскарження та забороні особистого обшуку; у III – на деталізації процедури; у IV – на засадах верховенства права та практиці ЄСПЛ. Також зауваження виникають і щодо змісту відповідних періодів. Так, характеристика I періоду (1864–1917 рр.) вбачається незбалансованою та фрагментарною. Зведення відповідного доробку цього 50-річного етапу лише до «залучення сторонніх осіб, схожих до понять» є надто спрощеним і розмиває справжні процесуальні здобутки того часу у

сфері захисту прав. Характеристика радянського періоду є надто узагальненою (1917–1991 рр.). Об'єднання майже 75 років радянської історії в один період без урахування докорінних відмінностей між ЦПК УСРР 1924 року та ЦПК УРСР 1963 року є методологічно сумнівним, адже концептуальні засади державного примусу та судового контролю протягом цього часу зазнавали суттєвих трансформацій. Варто звернути увагу й на те, що в межах III періоду залишилась поза увагою здобувача ключова реформа 1998–1999 років (прийняття Закону України «Про виконавче провадження»), в рамках проведення якої службу державних виконавців було виведено із судової системи й передано до органів юстиції, що принципово змінило вектор і форми захисту прав сторін виконавчого провадження. Характеризуючи IV (сучасний) період (з 2016 р.), здобувач оминув увагою запровадження інституту приватних виконавців (змішаної системи виконання), що є чи не найрадикальнішою реформою у цій сфері за часи незалежності України, яка безпосередньо вплинула на гарантії, способи та ефективність захисту прав і законних інтересів учасників виконавчого провадження. Тож запропонована в дисертації періодизація має скоріше описово-хронологічний, аніж фундаментально-критеріальний характер, а виділені особливості відповідних періодів не повною мірою відображають еволюцію та сутність захисту прав учасників виконавчого провадження.

3. В пункті 6 висновків автор виділяє такі засоби захисту суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів сторін виконавчого провадження в порядку цивільного судочинства:

- судовий контроль за виконанням судових рішень;
- розгляд та вирішення цивільних справ за позовами сторін виконавчого провадження до виконавця (позов про відшкодування матеріальної шкоди, завданої неправомірними актами виконавця).

Однак вже в пункті 19 він перераховує такі засоби захисту прав, свобод та законних інтересів сторін виконавчого провадження:

- оскарження актів виконавця до суду, який видав виконавчий документ;
- оскарження окремих актів виконавця до адміністративного суду;
- оскарження актів державного виконавця до начальника відповідного відділу;
- оскарження актів зазначеного начальника до керівника органу державної виконавчої служби вищого рівня;
- пред'явлення позову про відшкодування збитків, завданих виконавцем під час здійснення виконавчого провадження.

Вказані засоби він називає загальними, оскільки вони доступні обом сторонам виконавчого провадження.

Для правильного розуміння цих двох висновків автору варто було б навести співвідношення між засобами захисту прав, свобод та законних інтересів сторін виконавчого провадження (пункт 19 висновків) і засобами захисту суб'єктивних прав, свобод, законних інтересів сторін виконавчого провадження в порядку цивільного судочинства (пункт 6 висновків).

Також варто звернути увагу на те, що в пункті 10 висновків автор

наводить такі процедури захисту прав учасників виконавчого провадження в порядку цивільного судочинства:

- позовні (позови до виконавця),
- непозовні (розгляд і вирішення скарг на рішення, дії, бездіяльність виконавця; вирішення питання щодо зобов'язання боржника подати звіт про виконання судового рішення; здійснення захисту прав учасників виконавчого провадження виконавцем (ст. 75, 76 Закону України «Про виконавче провадження»)).

Кожний засіб захисту повинен реалізуватись в певній формі (за певною процедурою). Наведені вище засоби захисту й процедури захисту прав учасників виконавчого провадження в порядку цивільного судочинства між собою корелюються лише частково.

Крім того, доволі сумнівним вбачається віднесення здобувачем до процедур захисту прав учасників виконавчого провадження в порядку цивільного судочинства т.зв. «здійснення захисту прав учасників виконавчого провадження виконавцем (ст. 75, 76 Закону України «Про виконавче провадження»)). Це пов'язано з тим, що в цих статтях встановлена відповідальність боржника за невиконання рішення, що зобов'язує боржника вчинити певні дії, та рішення про поновлення на роботі, а також за невиконання законних вимог виконавця та порушення вимог цього Закону, однак в них не врегульовано порядок притягнення боржника до такої відповідальності. І загалом слід відзначити, що відносини з приводу застосування такої відповідальності виходять за рамки цивільних процесуальних відносин, тож притягнення виконавцем боржника до відповідальності згідно зі ст. 75, 76 Закону України «Про виконавче провадження» не здійснюється в порядку цивільного судочинства.

Автору, на наш погляд, варто було визначитись із співвідношенням відповідних засобів захисту, а також скорелювати між собою засоби й процедури захисту прав учасників виконавчого провадження в порядку цивільного судочинства, у т.ч. не включати до них ті, які здійснюються поза рамками цивільного судочинства.

4. Потребує уточнення висновки здобувача (п. 13 висновків) щодо змісту та сфери дії ст. 13 ЄКПЛ у контексті обов'язків виконавця судового рішення. Позиція здобувача про те, що ст. 13 ЄКПЛ безпосередньо закріплює «на конвенційному рівні обов'язок виконавця не тільки дотримуватись вимог законності..., а й сприяти реалізації процесуальних прав учасників...», є дещо некоректною з огляду на таке. По-перше, автор некоректно визначає суб'єкта зобов'язання за ст. 13 ЄКПЛ. Ця стаття гарантує право на ефективний засіб правового захисту й адресована високим договірним Сторонам, якими є країни. Вона покладає на Державу Україна, як одну з високих Сторін ЄКПЛ, обов'язок створити в національному законодавстві ефективні внутрішні механізми (зокрема, судовий та адміністративний контроль за діями виконавців, можливість компенсації шкоди тощо), які б дозволили особі захистити свої права у разі їх порушення. Розповсюдження цієї конвенційної норми безпосередньо на посадовий статус та індивідуальні обов'язки державного чи

приватного виконавця є доктринальним змішуванням зобов'язань держави та процесуального статусу суб'єкта владних повноважень. По-друге, в цьому положенні фактично викривлено сутність категорії «засіб правового захисту» (remedy). Ця конвенційна категорія у розумінні статті 13 ЄКПЛ і практики ЄСПЛ означає наявність доступної процедури перед національним органом, здатної відновити порушене право або надати належну компенсацію. Натомість обов'язок виконавця «сприяти реалізації прав учасників» є елементом його функціонально-процесуального статусу в межах національного виконавчого провадження, а не самостійним «засобом захисту» у конвенційному розумінні. По-третє, автор посилається на статтю 13 ЄКПЛ без урахування релевантної практики ЄСПЛ, який розглядає виконання судових рішень передусім через призму ст. 6 § 1 ЄКПЛ (право на справедливий суд як складова виконання рішення). Стаття 13 ЄКПЛ застосовується у сфері виконання лише у зв'язку зі скаргами на надмірну тривалість виконання або відсутність ефективних шляхів оскарження дій/бездіяльності виконавця. Тож її не слід розглядати як джерело обов'язку виконавця «сприяти реалізації прав». Таким чином, автор, на наш погляд, припустився необґрунтованого розширеного тлумачення ст. 13 ЄКПЛ, підміняючи конвенційний обов'язок держави щодо забезпечення системних правових механізмів захисту суб'єктивним процесуальним обов'язком виконавця у виконавчому провадженні.

Офіційний опонент – кандидат юридичних наук, доцент **Бортнік Оксана Григорівна**, доцент кафедри цивільного, трудового та господарського права Харківського національного університету внутрішніх справ, надала позитивний відгук із зауваженнями:

1. Останніми роками здійсненню правосуддя у цивільних справах притаманні процеси, що можуть бути умовно об'єднані назвою «цифровізація»: електронний суд; електронні системи та реєстри, що використовуються під час виконання судових рішень; зростання ролі електронних технологій у цивільному обігу загалом, що впливає й на здійснення виконавчого провадження. Дисертант порушує цю проблематику в підрозділі 1.1, зокрема щодо відсутності визначеного законом правового порядку накладення автоматизованого арешту на депозитні рахунки боржника, а також щодо відповідних законодавчих ініціатив. Водночас у третьому розділі роботи, присвяченому саме основним напрямкам розвитку захисту суб'єктивних прав і законних інтересів учасників виконавчого провадження, вказані питання не отримали продовження та не знайшли відображення у сформульованих пропозиціях. Поза увагою залишились, зокрема, проблеми автоматичного виключення відомостей з Єдиного реєстру боржників та зняття арешту з коштів, які нині є одними з проблемних у практичній площині.

2. У роботі сформульовано положення, важливі для концептуалізації авторського підходу. Наприклад, на сторінках 113–114 роботи дисертант висвітлює власний підхід до розуміння критеріїв визначення самостійності способу захисту процесуальних прав учасників виконавчого провадження. Виходячи з відповідних критеріїв самостійності способу захисту цивільних прав, дисертант обґрунтовано доповнює їх власним критерієм: достатністю

конкретного способу для відновлення порушеного права. Такий підхід заслуговує на підтримку. Водночас їх застосування на практиці потребуватиме оцінки судом в кожній окремій справі. З огляду на тематику відповідного підрозділу «Способи захисту суб'єктивних прав та законних інтересів учасників виконавчого провадження», доречним є узагальнений виклад зазначених критеріїв стосовно способів захисту процесуальних прав і законних інтересів учасників виконавчого провадження як важливого елементу авторського підходу. На сторінках 183–184 дисертант обґрунтовує обов'язок виконавця «сприяти реалізації процесуальних прав учасників виконавчого провадження, забезпечувати умови щодо цього». Не оспорюючи зазначеного положення по суті, доцільно зауважити про складність його практичного застосування з огляду на наявність значної кількості оціночних категорій, які підлягатимуть доказуванню в суді у справах щодо невиконання виконавцем цього обов'язку. Хотілось би почути позицію дисертанта щодо цього.

3. У підрозділі 3.2 дисертант вказує на доцільність уточнення визначення у судовій практиці понять «публічний порядок», «національні інтереси», та забезпечення таким чином єдності судової практики щодо вирішення питання про задоволення клопотання про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду (ст. 468 ЦПК України). Зазначена проблематика є особливо актуальною в умовах збройної агресії з боку російської федерації, тому доцільно б було визначити: 1) які ознаки цих понять варто уточнити; 2) яким чином має бути закріплене уточнене розуміння таких понять для їх подальшого застосування.

4. Метою дослідження є формулювання авторської концепції захисту суб'єктивних прав і законних інтересів учасників виконавчого провадження. Концептуальне значення, на нашу думку, мають сформульовані в роботі положення про самостійність права на захист щодо права, яке є предметом захисту, та про законний інтерес як самостійний об'єкт захисту (с. 79–80, п. 12 висновків), про адміністративно-правові корені судового контролю за одночасно цивільного процесуального характеру контрольних правовідносин (с. 71), а також про комплексну правову природу способів захисту, які поєднують публічно-правовий механізм реалізації з приватноправовим призначенням (с. 110, 136–137). Зазначені положення ґрунтуються на єдиній методологічній засаді, проте в роботі вони не зведені в єдине концептуальне положення. У зв'язку з наведеним просимо дисертанта пояснити, які положення він розглядає як концептуальну основу проведеного дослідження та в якому співвідношенні вони перебувають між собою.

Рецензент – кандидат юридичних наук, доцент **Самілик Людмила Олексіївна**, доцент кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Пропозиція нормативно закріпити у ст. 1 Закону України «Про виконавче провадження» право стягувача на виконавче провадження та право боржника на належну процедуру здійснення виконавчого провадження (с. 184) потребує деталізації та обґрунтування структурного відображення в зазначеному законі. Так, стаття 1 Закону України «Про виконавче

провадження» зазвичай присвячена визначенню самого поняття виконавчого провадження як завершальної стадії судового розгляду та примусового виконання рішень. Спроба внести туди перелік прав сторін перевантажить дефініцію. Для прав та обов'язків сторін існує спеціальна стаття 19 («Права і обов'язки сторін та інших учасників виконавчого провадження»). Також з юридичної точки зору, право стягувача на виконання рішення вже закладено в самому факті наявності виконавчого документа.

2. Положення щодо запровадження обов'язкової участі представника у виконавчому провадженні (із виключенням можливості самопредставництва) (с. 177) потребує додаткової аргументації. Зокрема, доцільно було б проаналізувати відповідність такої пропозиції конституційним гарантіям права на судовий захист, принципу пропорційності процесуальних обмежень та її практичні наслідки для доступу учасників до виконавчого провадження.

3. Дискусійним видається висновок автора про необхідність виокремлення неприпустимості зловживання процесуальними правами як спеціального принципу захисту прав учасників виконавчого провадження (с. 182). Така позиція потребує додаткового обґрунтування з огляду на те, що ст. 44 ЦПК України вже містить загальну заборону зловживання процесуальними правами, визначає орієнтовні форми такого зловживання та передбачає процесуальні механізми реагування суду. У роботі не розкрито, які саме специфічні прояви зловживання у виконавчому провадженні не охоплюються чинним регулюванням та яким чином запропоноване виокремлення спеціального принципу змінить механізм застосування процесуальних санкцій.

Рецензент – кандидат юридичних наук **Котович Ігор Олександрович**, доцент кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету, надав позитивну рецензію із зауваженнями:

1. У підрозділі 2.1. роботи автор, посилаючись на джерело 144, вказує, що «Не відкидається можливість кількаразового подання одного й того самого виконавчого документа до виконання, попри те, що відповідне рішення суду вже є виконаним». Така думка є дискусійною з наступних причин. Згідно п. 22 Розділу III Інструкції з організації примусового виконання рішень при закінченні виконавчого провадження, поверненні виконавчого документа стягувачу, виконавець залишає у матеріалах виконавчого провадження копію виконавчого документа, а на виконавчому документі ставить відповідну відмітку, у якій зазначаються підстава закінчення виконавчого провадження або повернення виконавчого документа з посиланням на відповідну норму Закону, залишок нестягненої суми, якщо за виконавчим документом проводилося стягнення, сума стягнутого виконавчого збору або сума стягнутої основної винагороди приватного виконавця.

Відмітка на виконавчому документі засвідчується підписом виконавця та скріплюється печаткою.

Отже після фактичного виконання рішення суду на виконавчому листі проставляється відповідна відмітка. Відповідно подавати такий виконавчий лист до іншого відділу виконавчої служби з метою повторного стягнення боргу,

не має сенсу, адже новий виконавець такий виконавчий лист не прийме до виконання і такі дії стягувача будуть вважатися зловживанням правами.

Автору варто уточнити у яких сам випадках можливе кількаразове подання одного й того самого виконавчого документа до виконання.

2. Найбільш дискусійним є твердження автора у Розділі 3.1 - «некомпетентне ведення адвокатом цивільної справи має розглядатись як підстава для перегляду справи за нововиявленими обставинами». Далі автор уточнює, що: «некомпетентне ведення адвокатом цивільної справи означає незбігання волевиявлення довірителя та адвоката»

Автор у своїх уточненнях прирівнює дії адвоката всупереч інтересам клієнта і некомпетентність адвоката. Вважаємо, що така думка є хибною з наступних причин. По перше, жоден український тлумачний словник не фіксує «некомпетентність» у значенні «вихід за межі повноважень». Загальномовне значення прив'язане до прикметника некомпетентний — «брак знань». По - друге, стаття 423 ЦПК України має вичерпний перелік підстав для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами, серед яких така підстава, як некомпетентність адвоката під час супроводу справи у суді відсутня. Крім того автор не пояснює хто саме має встановлювати факт некомпетентності адвоката.

Голова ради — доктор юридичних наук, професор **Миколаєць Вікторія Анатоліївна**, завідувач кафедри правничої лінгвістики Державного податкового університету, без зауважень.

Чеховська Ірина Василівна, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу Державного податкового університету, без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5(п'ять) членів ради,

«Проти» НЕМАЄ членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Ярославу Лантуху** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

(підпис)

Вікторія МИКОЛАЄЦЬ

